

Спеціалізованій вченій раді Д 20.051.12
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
Міністерства освіти і науки України

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Євдокимової Наталії Вячеславівни
«Моделі управління депозитними ресурсами комерційного банку»,

що представлена

на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю

08.00.11- Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці

Актуальність теми дослідження

Загострення конкуренції на ринку банківських послуг висуває нові вимоги до управління капіталом комерційного банку та підвищення якості управління процесами формування депозитних ресурсів.

Ефективне управління депозитним портфелем передбачає розширення мережі та видів депозитних рахунків, задоволення потреб клієнтів в найрізноманітніших банківських послугах, забезпечення гарантій вкладень через систему страхування депозитів тощо.

Передумовою здійснення науково обґрунтованого управління депозитними операціями комерційного банку є попередній аналіз стану, структури і використання ресурсної бази та пасивних операцій.

Актуальність теми дослідження визначається саме необхідністю розробки економіко-математичного інструментарію моделювання процесів управління депозитними ресурсами комерційного банку. Побудова комплексу економіко-математичних моделей, який здатен формалізувати

процеси формування та оптимізації структури депозитного портфелю сприятиме вирішенню окресленої проблеми.

Якраз даному перспективному напрямку досліджень присвячена дисертація Євдокимової Н.В., метою якої є розробка теоретичних і науково-методичних засад та інструментарію формування і оптимізації структури депозитних ресурсів комерційного банку.

Для досягнення поставленої мети в дисертації були поставлені та вирішені наступні завдання:

- досліджено структуру і основні характеристики ресурсної бази комерційного банку;
- визначено і проаналізовано чинники формування власних засобів комерційного банку;
- проведено аналіз підходів до управління депозитними ресурсами комерційного банку;
- проведено аналіз стану депозитного ринку України;
- визначено теоретико-методологічні засади моніторингу і оцінювання ризику депозитної діяльності комерційного банку;
- проведено аналіз ринкової кон'юнктури і перспектив залучення банківських ресурсів;
- розроблено моделі формування депозитних ресурсів і оптимальної депозитної політики комерційного банку в умовах поведінкової економіки;
- розроблено моделі вибору оптимальних варіантів розміщення депозитних ресурсів комерційних банків.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота Євдокимової Н.В. являє собою завершений науковий результат розробки теоретико-методичного забезпечення та сучасного математичного інструментарію для формування оптимальних механізмів управління депозитними ресурсами комерційного банку. Основні

наукові положення, результати та висновки, що містяться в дисертації, мають достатній рівень обґрунтованості.

Для вирішення поставлених у дисертації мети та завдань здобувачем застосовано як загальнонаукові, так і специфічні методи дослідження. Зокрема, для аналізу структури і основних характеристик ресурсної бази комерційного банку, чинників формування власних засобів, підходів до управління депозитними ресурсами в дисертації використано методи системного аналізу, для аналізу стану депозитного ринку України – методи статистичного аналізу, для оцінювання ризику депозитної діяльності комерційного банку – методи економіко-математичного моделювання, для аналізу ринкової кон'юнктури і перспектив залучення банківських ресурсів – методи інтуїтивної математики, для розробки моделей формування депозитних ресурсів і оптимальної депозитної політики комерційного банку в умовах поведінкової економіки, вибору оптимальних варіантів розміщення депозитних ресурсів – методи ймовірно-статистичного та імітаційного моделювання.

Інформаційну базу дослідження склали статистичні матеріали, законодавчі та нормативні документи, що регламентують діяльність комерційних банків, праці вітчизняних і зарубіжних науковців.

Розрахунки та побудова моделей здійснювалася у програмних продуктах STATISTICA, MATHEMATICA. Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи підтверджується достатнім обсягом публікацій основних наукових висновків дослідження у наукових виданнях, а також представленням їх на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи

До найбільш значимих результатів дисертаційної роботи Євдокимової Н.В., які сприяють вирішенню наукового завдання розробки

комплексу моделей оцінки та аналізу управління депозитного портфелю комерційного банку можна віднести наступне:

вперше:

– сформульовану і вирішену задачу формування депозитних ресурсів комерційного банку, реалізовану на основі розробленої моделі (с. 121 - 129). Відмінною особливістю моделі є те, що в її рамках динаміка поведінки банку визначається оптимальним розподілом депозитних ресурсів між вибраними пропозиціями банку виходячи із критерію отримання максимуму депозитного доходу, причому готівкові вклади розміщуються в банку на депозитному рахунку виходячи із умови отримання вкладниками прийнятних відсоткових доходів;

розвинуті та удосконалені підходи до:

– розробки та реалізації моделей розміщення залучених комерційним банком ресурсів, орієнтованих на кредитування юридичних і фізичних осіб, надання міжбанківських кредитів з ієрархією задачі вибору за критеріями ризику, доходу, терміну та оперативності оформлення, репутації позичальника (с. 109 - 116);

– моделі управління ризиками депозитної діяльності комерційного банку (с. 136 - 139), що передбачають врахування прийнятних співвідношень між прибутковістю та ліквідністю. Пропоновані в роботі моделі передбачають проведення мінімізації ризиків шляхом передбачення, оцінки, вироблення стратегій управління і контролю з метою зменшення можливих втрат і підтримки на певних рівнях показників, що характеризують ефективність організації депозитних операцій банку;

– удосконалені моделі вибору оптимального джерела капіталу (с. 143 - 160), що на відміну від існуючих передбачають формування системи критеріїв для оцінки варіантів вибору, визначення коефіцієнтів відносної важливості кожного з критеріїв, побудову узгоджених кількісних шкал, багатокритеріальну згортку або визначення агрегованих значень варіантів вибору джерел капіталу, як суми добутоків оцінок, отриманих за узгодженими

кількісними шкалами, і коефіцієнтів відносної важливості кожного з критеріїв, реалізація яких забезпечує формування оптимального депозитного портфеля і, як наслідок, ефективність депозитної політики комерційного банку;

– удосконалені моделі прогнозування поведінки вкладників щодо можливої пролонгації депозитних вкладів в умовах нестійкої економіки з урахуванням темпів інфляції у контексті повернення довіри до термінових депозитів. Пропонований здобувачем підхід ґрунтується на моделі марковського процесу і дає змогу розробити систему заходів, спрямованих на збереження та зростання депозитного портфелю комерційного банку (с. 139-141).

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Структура, оформлення та обсяг дисертації відповідають вимогам, встановленим МОН України до кандидатських дисертацій. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 196 найменувань і 4 додатків. Робота містить 44 таблиці, 20 рисунків. Обсяг основного тексту дисертації становить 156 сторінок машинописного тексту.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці комплексу моделей формування і оптимізації структури депозитних ресурсів комерційного банку.

Значимість результатів здобувача для науки і практики

Результати проведеного дисертантом дослідження має теоретичне та практичне значення.

До результатів, що мають цінність з теоретичної точки зору, можна віднести такі:

- розроблені моделі формування депозитних ресурсів комерційного банку в умовах поведінкової економіки (с. 121-129);
- моделі управління ризиками депозитної діяльності комерційного банку (с. 136-139);
- сформовану схему управління ресурсами комерційного банку (с. 39-40);
- сформовані основні напрями удосконалення існуючих моделей управління ресурсами комерційного банку (с. 49-50).

Необхідно відмітити, що здобувач добре володіє предметом дослідження. Зокрема, в дисертації проведено аналіз чинників формування власних засобів комерційного банку, аналіз підходів до управління депозитними ресурсами комерційного банку, проведено аналіз стану депозитного ринку України.

До основних результатів, що мають практичне значення слід віднести:

- моделі прогнозування поведінки вкладників щодо пролонгації депозитних вкладів (с. 139-141);
- моделі вибору оптимального джерела капіталу (с. 143-160), реалізація яких забезпечує формування оптимального депозитного портфеля і, як наслідок, ефективність депозитної політики комерційного банку.

Слід відмітити, що основні теоретичні положення та рекомендації дисертації були впроваджені у практику. Практичні результати дисертаційної роботи, і, в першу чергу, рекомендації щодо формування і оптимізації структури депозитних ресурсів комерційного банку, використано в роботі Вінницької філії АТ «Укресімбанк» (довідка 074-00/860 від 17.12.2018 р.), Вінницької обласної дирекції АБ «УКРГАЗБАНК» (довідка 507/111/2018 від 12.06.2018 р.), Вінницького обласного комунального гуманітарно-педагогічного коледжу (довідка 41/18-01-02 від 20.03.2018р.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт Хмельницького національного університету МОН України: держбюджетної теми «Моделювання фінансово-економічної безпеки

підприємницьких структур в стратегіях їх інноваційного розвитку» (номер державної реєстрації 0117U001170) та планами науково-дослідних робіт Тернопільського національного економічного університету МОН України: держбюджетної теми «Управління банківською діяльністю в умовах проведення структурних реформ», підтема «Ресурсна політика банків у забезпеченні ефективного функціонування банківського сектору» (номер державної реєстрації 011U003178).

Особисто автором розроблено моделі формування і оптимізації структури депозитних ресурсів комерційного банку.

Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які викладено у дисертації, поглиблюють наукові знання стосовно основ моделювання процесів управління депозитним портфелем комерційного банку.

Недоліки та дискусійні положення

Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою Євдокимової Н.В. дозволило сформулювати низку зауважень та дискусійних положень.

1. На с. 33 дисертації здобувач зазначає, що «... складність дослідження впливу чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища полягає в тому, що більшість з них знаходиться в мультиплікативній залежності один від одного». Дане твердження потребує емпіричного доведення або посилання на джерела, де це твердження є обґрунтованим.

2. Наведені здобувачем проміжні висновки (с. 88) стосовно моніторингу та оцінювання ризику депозитної діяльності комерційного банку носять загальний характер і містять загальновідому інформацію.

3. На с. 95 дисертації здобувач рекомендує використовувати в процесі аналізу депозитного портфеля 6 фінансових показників без належного обґрунтування. Вказання назв даних показників, а не тільки правил розрахунку, а також посилання на відповідну наукову літературу та нормативно-правові документи, які регламентують процедури формування та

аналізу депозитного портфеля суттєво підвищили б цінність отриманих в роботі результатів.

4. В дисертації відсутня інформація про кількість експертів, яка була опитана в процесі визначення коефіцієнтів відносної важливості критеріїв вибору варіантів джерел формування капіталу (с. 111-113).

5. Врахування процесів управління портфелем цінних паперів комерційного банку значно підвищило б цінність моделей діяльності комерційного банку, наведених в п. 3.1 дисертації (формули 3.1-3.16).

6. Здобувач приділяє значну увагу опису загальновідомих методів прогнозування та експертного оцінювання (с. 130-136) без їхнього використання в процесі вирішення задач, які поставлені в дисертації.

7. В роботі більше увагу доцільно приділити питанням нормативно-правового регулювання процесів формування депозитної політики комерційного банку.

Однак, треба визнати, що наведені зауваження суттєво не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи. Розгляд дисертації, автореферату та публікацій здобувача засвідчили, що основні положення, висновки і пропозиції, викладені в них, дозволяють на практиці розробити науково обґрунтований економіко-математичний інструментарій моделювання процесів управління депозитним портфелем комерційного банку та реалізувати його на практиці.

Результати дослідження відзначаються науковою новизною, обґрунтованістю та практичною значимістю і відповідають профілю спеціалізованої вченої ради Д 20.051.12 ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Міністерства освіти і науки України по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.11 — математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці. Автореферат дисертації в повній мірі розкриває сутність роботи і відповідає її основному змісту.

Загальний висновок по дисертації

Дисертаційна робота Євдокимової Наталії Вячеславівни «*Моделі управління депозитними ресурсами комерційного банку*» є завершеним, самостійним дослідженням, в якому сформульовано та запропоновано варіанти вирішення задачі розробки комплексу моделей управління процесами формування депозитного портфелю та управління депозитною політикою комерційного банку.

Результати, представлені в дисертації є вагомим досягненням в межах спеціальності 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці. Робота відповідає нормативним вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступені кандидата економічних наук, зокрема пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. із змінами внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р.

Автор роботи, Євдокимова Наталія Вячеславівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук

доцент кафедри прикладної математики
Тернопільського національного економічного
університету

Н. В. Дзюбановська

Підпис: _____
Євдокимова Наталія Вячеславівна

прикарпатський національний
університет ім. Василя Стефаника
ЛДОР № 03.0215797
15 03 2019